

# DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTI: DR. RÉVÉSZ IMRE.

FŐMUNKATÁRS: DR. SZÁSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:  
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

## A jubiláló kollégiumok.

Elküldjük mi is testvéri hódolatunk teljességét a négyszázéves pápai és sárospataki főiskoláknak. Elküldjük a mindennapos gondoknak ma példátlanul nyomasztó terhe alatt, de elküldjük mégis azzal a fölemelő érzéssel, amelyet két ilyen valódi „teher alatt növekvő pálmának” a szemlélete nyújt.

Vajjon lehetne-e ma egyáltalán a pápai és a sárospataki kollégiumoknak négyszázados fennállását ünnepelni, hogyha mindazok a neves és névtelen hősök, akiknek kezébe az anyaszentegyház Ura a magyar evangéliumi keresztyénség e két világító tornyának sorsát e négy évszázad folyamán letette, csak átmenetileg is áldozataul estek volna a kishitűség, a lemondás, a csüggedés ama kísértéseinek, amelyek most a mi nemzedékünk lelkére ülepednek rá minden elhessegetés után is újra meg újra hogy kiszívják maradék véréit és halálra fojtsák?

Pápanak és Sárospataknak négyszázados multja éppen arról beszél, hogy az élő, tiszta, öntudatos hit s az abból folyó szent felelősség-érzet soha nem kerülhet csődbe. Mi most szeretjük azt hinni és mondogatni, hogy nehezebb időket a mi nemzetünk és a mi egyházunk még soha át nem élt, mint a maiak. Ennek a két főiskolának a multja komoly és megalázó, áldott feddés számunkra e tekintetben. Négyszázados életük-ből — ha jól összeszámítjuk — legalább a fele a legsúlyosabb megpróbáltatások idejére esik. Véres háborúk, kegyetlen üldöztetés, a hontalanságnak hosszú évtizedei, a pusztaság létezésnek gyötrelmes bizonytalansága — mi volt az, amit nem kellett megpróbálniok? És mennyit állott ki mindezekből a mi mai nyögő és sóhajtozó nemzedékünk?

Pusztán már ez fölséges vigasztalás az ő történetükben. Eszmék és azokon alapuló intézmények erősebbek az egyes embernél, erősebbek egész nemzedékeknél is. Nem szabad azt hinnünk — hiszen ez vétkes kicsinyhitűség mellett alapos nagyzási hóbort is volna — hogy mert ma mi erőinknek végfogytán érezzük magunkat, ez már azoknak a nagy alkotásoknak is végső csődjét

jelent, amelyeket a mi multunk dicsőséges, de terhes örökül ránk hagyott. Eszméken alapuló intézményekben immanens életerő van, amely mindaddig halhatatlan, amíg az az eszme él és uralkodik engedelmes emberi lelkek fölött.

Ámde természetesen végsőleg minden azon fordul meg, mi ez az eszme. Az ünnepségek alkalmából bizonyára nagyon sok szó esik majd arról a megbecsülhetetlen szolgálatról, amelyet ez a két nagyszerű iskolánk a magyar nemzeti művelődés szolgálatában apostoli önzetlenséggel végzett. Essék is szó bizony minél több: éppen a mai Magyarországon, éppen az ilyen maguktól értődő történeti tényigazságokat nem lehet eléggé hangoztatni. De befelé, a magunk számára ne álljunk meg ennyinél. Ezeknél a mi jubiláló nagy iskoláinknál, — épúgy, mint valamennyi többinél és mint az egész magyar evangéliumi keresztyénségnél — a nemzet és a kultúra szolgálata következmény, gyümölcs volt, de nem volt alapvető indíték és nem volt öncél. Az ő létértelmük és léte céljuk a tiszta és teljes Ige szolgálata volt: hitvalló nemzedékek nevelése, az élő Isten magyarföldi anyaszentegyházának építése, a Jézus Krisztus keresztyének erejéről és királyságának hatalmáról való bizonyosságát megerősítése magyar szívekben, magyar családokban, a magyar élet vezetésére hivatottak egymást követő szakadatlan soraiban. Nemzeti és kulturális értékük magva a tiszta Ige volt. Ha ez a mag valaha is kihullanék, el-sorvadna, elkorcsosulna, úgy a magyar evangéliumi gondolatnak ezekből a büszke erődeiből valami olyasféle antikvárium válnék, mint egy múzeum-má konzervált lovagvár a bérctetőn, amely szép hangulatokba ringathat kíváncsi turistákat, de egy legkisebb kaliberű modern ágyúnak egyetlen lövésétől kártyavárként om-lanék széjjel.

*Pápában és Sárospataknak mi az Ige jelleg-várait ünnepeljük.* És a mi mélységes meggyőző-désünk szerint Isten azért és csak azért engedte meg fennmaradásukat négy zivataros és kínpróbás századon át egy zivataros és kínpróbás jelen és egy, a bizonytalannál is bizonytalanabb jövő számára, mert az ő örök Igéje számára

akarta és akarja őket tovább is eszközökül. Ez a legmélyebb forrása a multjuk iránti érzett csodáló hódolatunknak és a jövődjükbe vetett nagy hitünknek. A magyar református iskola-politika számára hatalmas igazolást jelentenek ezek a négyszázados jubileumok, de egyúttal óriási, szorongató kérdőjeleket is: van-e programod a következő négyszáz esztendő számára? És ez a program a máról holnapra való tengődés, az állammal való kisedés és törekeny egyezkedések, az erőtlenn nyakaskodások és kol-dus megalkuvások programja-e, vagy pedig az Ige programja?

R. I.

**A debreceni nagytemplom képét viseli az árvabélyeg: igen, templomot építünk azokkal, a szeretet, a kötelesség templomát!**

## TUDÓSÍTÁS

### Az egyházkerületi közgyűlés.

Az idén csak egy közgyűlést tartott egyházkerületünk és jövőre alighanem mindig ez lesz a rend. Legfeljebb az lesz a különbség, hogy máskor az év első felében lesz, nem pedig így augusztus hó végén. Most is így kellett volna, már csak a költségvetések miatt is, mert így bizony költségvetési felhatalmazás nélkül ment két hónapon át a gazdálkodás. De most mégis így látszott célszerűbbnek, hogy nevezetesen a Baltazár püspök húszesztendősi szolgálatának ünneplésére tartott ORLE gyűléssel és presbiteri konferenciával egybeessék a kerületi közgyűlés is.

Így aztán az egyházkerületi közgyűlés keretében lehetett hivatalosan ünnepelni a népszerű püspököt, ami sok szép szónoklattal járt. Aztán lelkézszentelés is volt ugyanekkor s így a kétféle ünnep elvitte az első napot. Az ügyek tárgyalására csak az egy szombat maradt, de, hála a bölés vezetésnek, így is el lehetett intézni mindent.

A közgyűlést pénteken, augusztus 28-án d. e. 9 órakor a Nagytemplomban kezdték meg, amelynek minden zuga megtelt az ország minden részéből összegyűlt ünneplő közönséggel. Török Imre esperes, mint püspökhelyettes könyörgött Isten áldásáért, majd gróf Degenfeld Pál főgondnok mondott megnyitó beszédet, utalva a fejünk felett tornyosuló súlyos fellegetekre. Az egyházkerület újonnan választott tisztviselői: Csomasz Dezső, Uray Sándor, Baja Mihály lelkészi tanácsbírák és dr. Balla Bertalan világi aljegyző letették a hivatali esküt. Ezután jelentés tétetett arról, hogy Isten jóvoltából húsz év óta áll Baltazár püspök az egyházkerület kormányánál és Szomjas Gusztáv gondnok, meg Sipos József esperes vezetése alatt küldöttség hívta meg az ünneplott püspököt a gyűlésbe.

Itt gróf Degenfeld Pál főgondnok üdvözölte

formás és meglehangú beszédben, mire a püspök néhány szóval válaszolt. Azután következett az üdvözlések árja. Dókus Ernő főgondnok a Konvent és Zsinat, Geduly Henrik püspök az ágostai hitvallású testvéregyház, Végh József esperes a királyhágómenti és az erdélyi egyházkerületek, Vásáry István polgármester Debrecen város, Kun Béla a Tisza István-Tudományegyetem, Meszlényi tábornok a hadsereg, Toókos ezredes a katonai egyházközség, Karai Sándor a kollégium, dr. Kesztyűs Lajos a Gazdasági Akadémia, dr. Varga Zsigmond a teológiai intézetek, Rásó István alispán Hajdú megye, báró Vay László a környékbeli törvényhatóságok, Borsos Károly a középiskolák, Bessenyei Lajos a Tanáregyesület, Ormós Lajos a Tanítóegyesület, Gaál Márton a szülőváros, Szolnoky Gerzson a hajdúböszörményi egyház, Bartha László esperes az alsószabolcsi egyházmegye, Kölcsey Sándor az Ügyvédi Kamara, Sesztina Jenő a Kereskedelmi- és Iparkamara, Varjassy Imre az iparosok és Galánffy János a közjegyzők nevében üdvözölték az ünneplott püspököt. Sok más üdvözlő elállt a szótól, amit bölcsen tett, mert így is sok időt vett igénybe a sok szép beszéd, kivált mivel egyik-másik üdvözlő nem vetett számot azzal a nagyon is világos ténnyel, hogy nemcsak ő egymaga van a világon. Amikor húsz körül van az üdvözlők száma, negyedórás szónoklat előadása azt jelenti, hogy egyenlő mértékkel mérve, csak az üdvözlések öt óra hosszat tartanak.

Püspök úr együtt válaszolt az üdvözlésekre és az ő beszédét szívesen hallgatták azok is, akik egyébként úgy érezték, hogy tán már sok is a szóból.

Azután következett — immár déli 12 órára járt az idő — a lelkézszentelés szép szertartása. Vagy negyven ifjú lelkész állt elő szentelésre. Nevükben Nagy Sándor mezőszási pásztor imádkozott, buzgón, tartalmason. Seres Béla hódmezővásárhelyi vallástani lelkész pedig prédikált, komolyan, okosan, minden vonatkozásban kellő mértéket tartva. Végül Farkas László mondott köszönetet a felszentelték nevében az atyáknak, akik az ősi kézfeltevés szertartását teljesítették.

Az ünnepélyek befejeztével gróf Degenfeld Pál főgondnok vendégül látta a sokaságot a Bika vendéglő dísztermében.

Délután a kollégiumi igazgatótanács gyűlése miatt a plénum nem tárgyalhatott s így csak szombaton reggel folytatódott a közgyűlés. A nagyszámú ügyek közt különösen figyelemreméltók a kollégium gazdasági ügyeire vonatkozók. Nagy ügyel-bajjal sikerült a szánalóbizottságnak a költségvetést úgy a kollégiumnál, mint az egyházkerületnél egyensúlyba hozni. De hogy aztán ezt az egyensúlyt sikerül-e megtartani a számadási év végéig, az még a jövő titka, hiszen ma már a 12 pengős búza nagyon drága, pedig a költségvetés még ilyen árat vesz kombinációba. El kell készülv

lennünk arra, hogy nagyon nehéz napok jönnek ránk s gazdálkodás terén kérlelhetetlennek kell lenni. Ebben a tekintetben bizalommal tekinthetünk Degenfeld Pál grófra, aki, amilyen szelíd ember egyébként, éppen olyan szigorú tud lenni, ha közvagyon kíméléséről, vagy éppen mentéséről van szó. Erre irányuló munkájában köteles őt támogatni egyházunk minden hű fia.

A realitásokba behelyezkedés, persze, nehezen megy nekünk, nagypipájú, kevésdohányú magyaroknak. Arra csak el fogunk jutni, hogy minden személyi kiadást a lehetőségig redukáljunk, de annak a belátása, hogy természetesnek látszó kiadásokról is le kell tenni és a legkisebb fényűzést sem szabad megengedni, nagyon nehezen megy. Még mindig hallunk panaszt, hogy erre, vagy arra nem telik, holott most nem arról van szó, hogy valamire telik-e, hanem csak arról, hogy az életünket átcipelhetjük-e a következő esztendőre. Akárhány olyan eklézsiánk van, amelyiknek a kasszájában nemcsak nincs pénz, de még kilátás sincs arra, hogy hamarosan legyen. Papot, tanítót, adót, más közterhet hogy miből fognak fizetni, nem tudom. Ilyen körülmények közt új adónemekre gondolni nem is káros törekvés, csak egyszerűen képzeltetés. Elég, ha a meglévő jövedelmek befojnyak, ha ugyan befolyanak. Tehát hasztalan sóvárgunk amiatt, hogy ez vagy az az intézményünk így, a kellő erőadás nélkül elsorvad. Még mindig jobb, ha elsorvad, mintha dobra kerül, vagy merőben hasznavehetetlenné válik.

Ennek a nagy nehézségnek a belátása nem megy a kollégiumi könyvtár ügyénél sem. Tartjuk az állapotot úgy, ahogy van tovább, csekély tiszteletdíjas igazgatóval, két tisztviselővel, egy altiszttel, beszerzések nélkül. Vagyis tulajdonképpen a benne rejlő óriási kincs kibányászásának lehetősége és fenntartása nélkül. Ha erre nem helyezünk súlyt, jobb volna az egész könyvtárat a jobb idők eléréstéig egészen bezárni s nemcsak a könyvek vásárlására szükséges összeget takarítani meg, hanem az igazgató tiszteletdíját, a tisztviselők fizetését és a fűtés, világítás kiadását is. Attól, hogy az egyetem kezelésébe adjuk a könyvtárt, fázunk és elhisszük az olyan beszédet, hogy ez a vagyionunk elidegenítése volna. Hasztalan mondják el százszor, meg százszor, hogy a kollégiumi könyvtár akkor is az marad, ami ma, teljesen elkülönítve minden más anyagtól, a kollégium tulajdonaként kezelve, csak éppen nem a régi kollégiumi épületben — de, hisz a gimnázium sem a régi kollégium épületében van már, mégis a kollégiumé, a polgári iskola osztályai is a kereskedelmi iskola tantermeiben fognak működni, de azért a polgári iskola is a kollégiumé — mondom, hasztalan mondják ezt el százszor is, mi csak a magunkét hajtjuk: nem ajándékozunk oda a mi nagy kincsünket az államnak. Attól félek, hogy olyan idő talál jönni, amikor vállalnánk már a feltételeket, de a másik oldalon nem lesz meg a lehetőség.

A gimnáziumban megüresedett magyar-német tanszékre Molnár Pál okleveles tanárt, a polgári iskolához pedig Csósz László polgári iskolai tanárt választották. Mindkét új tanár a kollégiumban tanult. Molnár Pál — kunhegyesi tanító fia — a debreceni kollégiumi tanárképzőnek volt kitűnő növendéke. Bizonyítványai páratlanul szépek. A bécsi és berlini kollégiumok vezetői adtak javára ajánló-levelet. Nagyon fiatalon jut az előkelő pozícióba, de minden reménység meg van arra, hogy dísz lesz a kollégiumnak. Csósz László hasonlóképpen jeles erő s az ő ideváltása a Kereskedőtársulat polgári iskolájának fokozatos megszüntetését is előbbre viszi.

Az egyházmegyétől felküldött ügyeknek legnagyobb része rendben volt és jóváhagyást nyert.

A közgyűlést megelőző napon, augusztus 27-én délután hírosági ülés volt, amelyen három tanácsban 16 ügyet intéztek el. **K. B.**

**Az árvabélyegakeióval is áldozatot hozunk a gyermekeinkért? . . . Milyen áldozatot hozott Jézus az Ő gyermekeiért?**

### A debreceni nagy napok.

Az Országos Református Lelkészegyesület fennállása óta a debreceni konferenciája (augusztus 27—30.) váltotta ki a legnagyobb érdeklődést. Mintegy négyszáz lelkész, többsége természetesen Tiszántúlról, jött össze, akiknek nagyjobb része szerdán (26-án) megérkezett, hogy a Dóczi-intézetben rendezett ismerkedési vacsorán résztvegyenek.

A konferencia csütörtökön (27-én) reggel kezdődött az Oratóriumban istentisztelettel, majd Czeglédy Sándor, az ORLE alelnöke mondott imát és megnyitó beszédet. Ezután megalakult a konferencia, melynek elnökévé Csikesz Sándor egyetemi tanárt, ORLE főtitkárt választották meg. A megalakulás után Kolozsváry Kiss László az egyházkerület nevében, Veress Bálint esperes a debreceni egyházmegye részéről, Uray Sándor pedig a debreceni egyház megbízásából üdvözölte a konferencia tagjait.

A délelőtti programját előadások töltötték ki, amelyeket a jelenlevő lelkészek nagy figyelemmel hallgattak végig és minden előadás után termékeny vitában tették hathatósabbá a kifejtett gondolatokat. Miklós Ödön nagy-csepelyi lelkész „Aktuális dátumok” címen érdekes és kitűnő történelmi előadást tartott *Zwingli Ulrichról*, a zürichi nagy reformátorról s vele kapcsolatosan a református egyház négyszázéves fennállásának évfordulójáról. Megemlítette továbbá *Gusztáv Adolf* svéd király vallásszabadságharcát s méltatta a többi évfordulókat, melyek ma időszerűek a reformátusság életében. Előadása végén megemlékezett az

előadó dr. Baltazár Dezső püspökké választásának húszesztendő évfordulójáról is.

Általános figyelem mellett tartotta meg dr. Victor János theologiai tanár előadását „Dogmatikum az igehirdetésben” címmel. Rámutatott az igehirdetés és dogmatikum közös alapjára, az Igére. De nemesak elméleti fejtegetésekbe bocsátkozott, hanem igen értékes gyakorlati tanácsokat is adott a lelkészeknek.

Czeglédy Emánuel csepeli lelkész dr. Baltazár Dezső püspök eddigi pályafutásáról tartott előadást.

A délutáni konferencián (az Oratóriumban) Sütő Kálmán tiszalúci lelkész tartott előadást a lelkészek, majd az egyházak anyagi sérelmeiről. Azt panaszolta, hogy a mai nehéz viszonyok között a lelkészek nem képesek társadalmi állásuknak megfelelő életet élni. Javaslatot tettek, hogy a lelkészek fizetését a középiskolai tanárokéval egy szinten rendezze az állam, vagyis a kezdő fizetés 2400 pengő legyen s elérje a 6660 pengőt. Ezután több ügyet vitattak meg. Majd az egyházak anyagi helyzetét tárgyalták. Szomorúan állapították meg, hogy az egyházak mindenütt roskadoznak a terhek alatt és közülök nem egy már a csőd szélén áll. A kormánytól kérik, hogy a földművelő nép adóját mérsékelje.

A határozati javaslat elfogadása után Kolozsváry Kiss László lelkész a belkörü tűzbiztosításról tartott előadást.

A délutáni konferencia másik párhuzamos ülésére az egyház tanácstermében ment végbe, ahol a református lelkésznék tartottak ülést. Nagy István lelkész a debreceni Diakonisszáképzőintézet munkáját ismertette. Érdekes volt Uray Sándor lelkész előadása, „Eredmények és további feladatok a debreceni leányok és asszonyok között végzett belmissziói munkában” címen, amelyet gyönyörűséggel hallgattak végig a résztvevők.

A konferenciát 28-án az egyházkerületi közgyűlés és a lelkésszentelés miatt délután folytatták. Az Országos Református Jóléti és Gazdasági Társulat konferenciája és közgyűlése az Oratóriumban volt. Szomjas Gusztáv egyházmegyei gondnok, nyug. főispán tartott előadást „Mít tehet a lelkész hívei gazdasági és szociális helyzete érdekében?” címmel. Rámutatott arra, hogy tanítani és nevelni kell a népet, különösen azokat, akik az iskolától elmaradtak. Jótékonyági egyesületek, különböző körök megalakítása és vezetése nagyrészt a lelkész munkája.

A vallástani lelkészek konferenciáját a II. számú theologiai tanteremben tartották. Az egyház tanácstermében a református nők (lelkésznék) konferenciája volt. A nők lelki világról és szerepéről a lelkigondozásban Gál Lajos (Budapest) és Nagy István debreceni lelkész tartottak előadásokat.

Augusztus 29-én, a konferencia harmadik napján nagyon szép előadások hangzottak el. Dr. Szász Imre monostorpályi lelkész „Kivesző

liturgiai szokások” címmel ismertette azokat a liturgiai szokásokat, amelyek a nép körében többé-kevésbé még ma is élnek. Javaslatot tettek e szokások összegyűjtésére. Görömbei Péter nagykallói lelkész Bethlen Gábort jellemezte és ezzel kapcsolatban megemlékezett a kiváló kutatók kritikájáról és vitájáról. Ezután Muraközy Gyula „A szegények papja” c. előadásában lélekbemarkoló hangon szólaltatta meg a szegény emberek sorsát és rámutatott az egyház munkamezejére, a szociális munkára. Görömbei Péter aktuális politikai eseményeken keresztül mutatta be azt az óriási propagandát, amelyet az orosz bolsevizmus az egész világon a polgári társadalmi rend megbuktatására kifejt. Délután ugyancsak az Oratóriumban Szabó Imre „Az ifjúság papja” címen ritkán hallott hatalmas előadásban ismertette az ifjúság nevelésének a jelentőségét az egyház jövője szempontjából, amely az utóbbi időben kétségessé vált. A modern állam részben ismerte el az egyház nevelői jogát, míg a kulturbolsevizmus teljes egészében támadja azt. Az egyháznak meg kell nyerni az ifjúságot azért, hogy megoldja a lelki válságát. Ez előadással tulajdonképpen véget ért a konferencia, mivel 5 órakeres csupán a Kálvineum igazgatótanácsa tartotta gyűlését az egyház tanácstermében.

Ezenkívül az ORLE mind a három nap estéin 6 órakeres evangelizációs istentiszteleteket tartott. Ezzel is viszonzni akarta a debreceni egyház szeretetteljes fogadtatását.

**Tudósító.**

(Folyt. köv.)

## A Tiszavidéki Lelkészi Kör

szokásos értekezletét folyó hó 18-án Sonkádán tartotta abból az alkalomból, hogy a kör egyik alapító-, máig is munkás tagja, Kocsis József sonkádi ny. lelkész aranylakodalmát ülte szelid-lelkű, a református lelkésznék mintaképeül szolgáló hitvesével, Bartha Ilonával, szerető gyermekek, unokák, rokonok örvendező seregében.

A Gondviselés előtt hálaadással leboruló család örömeiben a szeretet bensőséges érzelmeivel osztoztak a körhöz tartozó lelkésztársak, többnyire családtagjaikkal, a kör elnökének, Sipos József esperesnek vezetése alatt. Hálaadó istentisztelet után, melyen Sarkady Ferenc penyigei lelkész buzgó imádsággal emelte a lelkeket a kegyelem Urához, Fekete Lajos hirdette az ígét ünnepi lendülettel, alkalmi vonatkozásokkal, Sipos József esperes áldotta meg a vénség ezüst koronájával ékes, ma is ifjú lelkű, szerettei körében az Úrasztala előtt meghatottan álló lelkipásztort, magasan szárnyaló beszédben tekintve vissza 50 esztendő sok örömeire, küzdelmeire, veszteségeire, nyereségeire, mely utóbbiak között a legdrágább: a szeretet, most ünnepi ragyogással veszi körül a drága jó szülőket, a nyájáért magát boldogan feláldozó pasztort és hitvesét. A meghatottság drága gyöngyei:

könnyek ragyogtak a jelenlevők szemében, a szívek pedig csöndes hálaadást dobogtak a kegyelmes Isten előtt, ki a benne bízó, törhetetlen, családját, gyülekezetét, egyházát, szülőföldjét és annak népét önfeláldozón szerető pásztoron ily kiváltságosan dicsőítette meg jóságát.

Istentisztelet után a templomban tartotta meg a kör tulajdonképeni értekezletét Esperes úr, mint a kör elnöke vezetése alatt, az egyházmegyei gondnok, dr. Gaál Endre úr részvételével, akit a kör ez alkalommal első világi tagjává választott s aki készséggel és örömmel fogadta az újabb munkakörre szóló szeretetteljes meghívást és odaadással vett részt a megjelent 17 lelkéssel együtt a tárgysorozat feletti tanácskozásban. Ennek kiemelkedő pontja G. Szabó Mihály egyházmegyei főjegyző nagy szellemi felkészültséggel és gazdag tapasztalatokkal támogatott részletes tanulmánya, melyben az ősszel, országos zsinatunkon harmadik olvasásban tárgyalás alá kerülő új törvénykönyvünket ismertette s reá mutatott az itt-ott szükségesnek és üdvösnek mutatkozó elvi, gyakorlati és stílári módosításokra, amelyek figyelembevétele végett a kör által elfogadott határozati javaslatnak nt. Esperes úr útján felterjesztését az értekezlet elhatározta.

A folyó év január 1-én életbelépett Istentiszteleti Rendtartás alternatív rendelkezéseire vonatkozóan úgy döntött az értekezlet, hogy legalább egyházmegyénk területén egységet kell teremteni az evégre az egyházmegye által alkotandó szabályrendelettel.

Fokozta a kör itteni összejövetelének ünneplőességét az a tiszteletadás, amely kívülről, az Orsz. Központi Hitelszövetkezet részéről jött, s Kocsis Józsefnek, aki egyszersmind megalkotója volt 35 évvel ezelőtt a Sonkád és Vidéke Hitelszövetkezetnek, az O. K. H. vezérigazgatójának képviselője hálás köszönetét díszközgyűlés és az ünnepelt arcképének leleplezése közben fejezte ki s boldog dicsekedéssel tett bizonyosságot, hogy 35 évvel ezelőtt Szatmárnak egy kis falujában úttörő, apostoli munkát végzett az ünnepelt olyan vidéken, amelyen természet csapások, közlekedési nehézségek elháríthatatlan akadályokat gördítettek az altruizmus apostolai elé.

Az OKH tisztességtétele, továbbá dr. Streicher Andor vármegyei alispán, dr. Medve Zoltán kir. kamarás tanácsbíró és más vezető egyéniségek megjelenése a helyi ünnepek keretein túlemelkedő jelentőséget adtak e kedves örömnepnek s jólesett megállapítani a jelenlevőknek, hogy az ilyen, másokért ellobogó hosszú élet sok küzdelme, lelkes buzgósága, amilyen Istenünk különös kegyelméből a szatmári egyházmegye, sőt a magyar református papság büszkeségének, Kocsis Józsefnek jutott osztályrészül, ha anyagi jutalmát, amire ő sohasem számított, nem is, de fényes erkölcsi elismertetését eléri s a nyomába lépő nemzedék lelkében a hála és tisztelet adója mellett a jobb

jövőbe vetett hitet is felkelti, erősíti, amire különösen most, a magyar sors nehéz óráiban mérhetetlen szükség van.

Az egész napot betöltő ünnepek alatt az ünneplő sereg lelki-testi üdüléséről és testi táplálásáról a derék apához méltó gyermekek, Kálmánnal, a jelenlegi sonkádi lelkéssel élükön: nagy odaadással és gyöngéd figyelemmel gondoskodtak kedves családtagjaikkal együtt.

Kömörő, 1931 aug. 22.

Török József,  
lelkész.

## KÖZÉLET

### Amiket másutt még nem mondtam el.

(A debreceni nagy napokról).

Oly sok élményt adott nekem és oly nagy benyomást gyakorolt rám az ORLE és a presbiteri szövetség debreceni táborozása, hogy a napi- és heti lapokban már több ízben foglalkoztam velük.

Ha ennek a gazdag konferenciának minden előadását, predikációját, eseményét, leírását és riportját összegyűjtenék (bizony érdemes volna!) igen vaskos kötet lenne belőle. Amiket másutt még nem mondtam el én róla, mint e lap régi munkatársa, hadd adjam elő itt.

\*

Régi szokás Debrecenben, hogy a templomtakarító asszonyok<sup>1</sup> megállanak a templomajtókban és a távozók elé tárják kötényüket adományokért. Rendes körülmények között kapnak is olykor többet-kevesebbet. De ezek a jó nénik most is, mikor száz meg száz, söt ezer meg ezer idegen — e szokással ismeretlen — ember jött ki a templomokból, ott állottak kitért kötőikkel és a kálvineumi árvaházak részére kitért perselyek elől elkaparították az adományok egy részét. És az ORLE diakonusai nem egyszer kénytelenek voltak a közönség figyelmét a most illetéktelen kötények felől elterelni. Tudom én, hogy nem irigylendők ezek a kötények, de most talán mégis otthon maradhattak volna...!<sup>2</sup>

<sup>1</sup> Akik rendszerint az Ispotályban „gondozott“ testileg-lelkileg meglehetősen elesett és megtört koldusféle öregasszonyok, akiket Isten az ő hajlékában bizonyára atyai szíve teljes örömevel fogad, de hogy különös hivatásukul éppen az ő hajlékának tisztántartását tüzte volna ki ezen, a testi tisztaságtól rendszerint igen távolálló szegény teremtések elé — alig hihetjük. Takarításuk eredményéről különben minden szorgalmas debreceni templomlátogató tehet — *negatív* bizonyosságot. Szerk.

<sup>2</sup> A koldulásnak ily módon való rendszerezése a debreceni református templomajtókban egyike a „kálvinista öntudattól“ néha csak úgy duzzadó debreceni egyházi élet *legpáristább* vonásainak. Örülni kell, hogy legalább e nevezetes alkalommal végre szemet szűrt. Az igaz, hogy most is csak kívülállóknak, a „belső emberek“, úgy látszik, már természetesen találják. Szerk.

A közelharc is elmaradt volna akkor a fillérekért.

\*

Nem hallgathatom el azt a megfigyelést, amit akkor tettem, mikor a legtöbb egyszerű, falusi — tehát leginkább a külső benyomásokra és formákra reagáló, felfigyelő ember volt a templomban. Hogy felderült az arcuk, mily jelentőségteljesen intettek egymásra egy-egy hatalmas kitörésnél, egy-egy zengő-bongó, fergeteges és mennydörgő hang-zuhatagnál. Nekik a legnagyobb élményük ez lesz. Ez arra int bennünket, hogy a híveket neveljük rá a predikációk tartalmának minden külső formánál, technikánál, dinamikánál feljebb értékelésére. Minket pedig arra figyelmeztet, hogy predikációinknak legyen tartalma — mégpedig természetesen evangéliumi —, akkor is, ha azt olvasmányul kapják a hívek.

\*

Meg kell állapítanunk, hogy az ORLE legnagyobb szónoka ma is Kiss Ferenc. Papok gyülekezete volt együtt. Nem volt előadásában semmi raffineria, erek nem dagadtak a nyakán, verejtéke nem hullott, tüdőtorát nem végzett, de az evangélium ígét és a maga gondolatait úgy tudta csoportosítani, az ORLE elnökét nemes, egyszerű — szívtől-szívhez szóló — szavakkal, apostoli modorral, magasztos alázatossággal úgy tudta bemutatni és jellemezni, hogy szem (a Baltazár püspöké sem) nem maradt szárazon.

Kiss Ferenchez a ma legnagyobbaknak tartott szónokok is elmehetnek tanulni. Hogy kicsoda Baltazár Dezső, azt mások hetekig nem tudták volna úgy elmondani, mint Kiss Ferenc pár perc alatt. De mit is mondok, ezt nem lehet meg- és eltanulni Kiss Ferentől. Ez isteni adomány nála.

Baltazár Dezsőt mégsem a Kiss Ferenc beszéde tette nagyvá és Kiss Ferencet nem a mi elnökünk tette ékesen szólóvá . . .

Adjon Isten mindig két ilyen embert a mi ORLE-nknek és Kálvineumunknak . . . !

\*

A bolsevizmussal, kommunizmussal a polgári társadalomnak kellene leszámolni, mert így, ha csak a mi konferenciáinkon szerepel mint téma, azt hiszik, hogy csak a mi dolgunk és a rendőri karhatalomé a feladat, hogy ellene küzdjünk. A reánk eső szellemi és lelki részét a küzdelemnek vállaljuk is, de ez a mai polgári társadalom és rend egyedeiben és összességében is mutassa meg, hogy tudja, miről van szó. Nemesak Isten és minden vallás ellen törnek, hanem minden polgári rend, kultúra, tradíció, fejlődés, hagyomány, magántulajdon, tekintély, család, nemzeti érzés, haza, egyéni szabadság stb. vesztélyben van.

Krisztus legyen nagyobb közöttünk . . . !

Kósa Béla.

## IRODALOM

**Előfizetési felhívás.** 1931 őszén megjelenik dr. Vasady Béla sárospataki teológiai akadémiai igazgatónak „A hit misztériuma” című könyve, körülbelül 160—170 sűrű nyomású lapnyi terjedelemben. A jubiláló pápai és sárospataki református főiskoláknak ajánlott könyv a nagy reformátorok teológiai alapintencióit igyekszik érvényesíteni, de szóhoz juttatja Barth Károlynak és kongeniális híveinek: Brunner Emilnek, Gogarten Frigyesnek, Althaus Pálnak s mindenekfölött a múlt század első felében élt nagy dán gondolkozónak: Kierkegaardnak a keresztyén hitre vonatkozó meglátásait és megállapításait is. A hittel kapcsolatos teológiai problémák tárgyalása közben korunk teológiai gondolkodásába is betekintést fog nyújtani e könyv, amelynek fejezetcímeit itt is felsoroljuk:

1. A mindenkori ember mindenkori válsága.
2. Emberi kísérletek a válság feloldására.
3. A válság feloldásának egyetlen (isteni) lehetősége: a váltság.
4. A hit mint a váltság eszközlője.
5. A hit mint egzisztenciális rezonálás.
6. A hívő ember egzisztenciális rezonálásának kiváltói.
7. A hit mint ismeret, igaznaktartás, bizalom és életközösség.
8. A hit negatív és pozitív oldala.
9. A hit eszköztudományi jellege.
10. A hitben mutatkozó paradoxszerűségek.
11. A teológiai gondolkodást éltető hit.
12. A Krisztus követésében kiteljesülő hit.
13. Összefoglalás: A hit misztériuma. A magyar protestáns intelligencia számára készült s ugyanakkor a komoly teológiai tudomány igényeivel fellépő könyv előfizetési ára 5 pengő (bolti ára jóval magasabb lesz). Előjegyezhető december elsejéig a szerzőnél, Sárospatak, Főiskola. A könyv részletes ismeretetésére megjelenésekor visszatérünk.

**Református községekben minden község-házán készülő okmányra árvabélyeget! Egy-két fillérekből hegyre várat így építhetünk.**

## KÜLÖNFÉLÉK

**Baltazár-érem.** Az egész Tiszántúl kulturális életének céltudatos és erővelteljes fellendítésére 1930-ban alakult Tiszántúli Szépmíves Céh művészi irányú tevékenységét azzal indítja meg, hogy Dr. Baltazár Dezső tiszteletére, Debreczeny Tivadar szobrászművész mintája után, 45 mm. átmérőjű érmet veret. Az érem előlapján dr. Baltazár Dezső arcképe lesz, a következő körirattal: „Első elnöke: Dr. Baltazár Dezső 20 éves püspökségének emlékére”. Az érem hátlapján a debreceni református kollégium képe lesz, a következő körirattal: „A Tiszántúli Szépmíves Céh 1931 augusztus 15.” Az érem bronzpéldánya 4.—, ezüstpéldánya 10.— pengőbe kerül, mely összegben már benne van az érem postán való

megküldésének díja is. Az érem megrendelhető Tiszántúli Szépművészeti Céhél, Debrecen, Városháza, Levéltár.

**Baltazár Dezső püspök** hirdette az Igét augusztus hó 23-án a balatonszárszói templomban a Soli Deo Gloria Szövetség tízéves jubileuma alkalmával. A külsősomogyi egyházmegye nevében Vincze Elek esperes köszöntötte a jubiláló püspököt.

**Laky Zsigmond Czepléden.** A czeplédi református gyülekezeti ház zsúfolásig megtelt nagyszabású előadások megrendezésére. Zsengeller Gyuláné, a Nőegylet elnöke köszönést küldött általa az amerikai magyar református nőegyleteknek.

**A Magyar Protestáns Nők Országos Szövetségének** selyemzászlót küldött a youngstowni Lorántffy Zsuzsánna-Nőegylet. A zászlót Laky Zsigmond amerikai lelkész ünnepi ülés keretében adta át.

**Lorántfy Zsuzsánna szobra.** A sárospataki főiskola négyszázéves jubileumával kapcsolatosan leplezik le a nagy patróna, Lorántfy Zsuzsánna fejedelemasszony szobrát, mely a most épült angol internátussal szemben nyer elhelyezést.

**A debreceni KIE-palota** felépítésére száz-ezer dollárt helyeztek kilátásba az amerikaiak a KIE világkonferenciáján.

**A Keresztyén Ifjúsági Egyesület nemzeti konferenciáját** Kecskeméten tartotta augusztus 20—23-ig bezárólag. A nagyszabású gyűlésen ezer ifjú vett részt, köztük százötven kecskeméti. Különböző nemzetek, továbbá minden megye, nagyobb város, távoli dunántúli, tiszántúli vidékek és az elszakított területek is képviselték magukat. A kecskeméti konferencia megmutatta az ifjaknak a kivezető utat a különféle áramlatok zürzavarából. Alkalom volt pedig e gyűlés arra, hogy az evangéliumért lelkesülő magyar ifjúság erős táborra egyesüljön a Krisztus zászlója alatt és küzdjön a mindenünnen fenyegető veszedelmek ellen. A konferencián előadásra kerültek az ifjúság legégetőbb problémái, melyeket kiváló előadók igyekeztek megvilágítani, pl. dr. Enyedy Andor, br. Podmaniczky Pál, dr. Ferenczy Károly, dr. Hegedüs Lóránd, dr. Kapi Béla, dr. Ravasz László stb. E konferencia keretében bonyolították le az első nagyszabású KIE atletikai versenyt, továbbá az első KIE kiállítást is. A konferenciával kapcsolatban elhatározták az ifjak, hogy a vasárnap megszenteléséért mindent megtesznek. A tanyai részeket csoportokra osztva nézték meg, ahol megbízott előadók beszédet tartottak. A nagyon szépen összeállított és mély hatású konferenciát a református templomban lefolyt úrvacsoraosztás fejezte be, ahol a reformátusoknak dr. Antal Géza református püspök, az evangélikusoknak pedig Molitorisz János evangélikus esperes osztották ki a szent jegyeket.

**„Első Európai Vasárnapi Iskolai Kongresszus“** tartatott Budapesten, augusztus hó 12—16. napjain, hol 28 különböző nemzet küldöttei vettek részt s érezték a „szentek egyessége“ örömét a gyermekekért végzett evangelizáló munkában. A gyűlések a zeneakadémia dísztermében folytak le, melyen megjelent a főváros képviselőiben Liber Endre polgármester; üdvözlő beszédeket tartottak Ravasz László és Kapi Béla püspökök. Négy napon át, délelőttönként szakszerű előadások, délután mintatanítások hangzottak el, esténként pedig a nagyközönség számára voltak ismeretterjesztő és propaganda előadások, művészeti program keretében. Utolsó nap, aug. 16-án, vasárnap, közös hálaadó istentisztelet és közös úrvacsoravétel. A kongresszus tagjai ünnepi menetben felvonultak a névtelen katona síremlékéhez s azt megkoszorúzták; a koszorút a francia és német delegátus együtt tartotta. A kongresszuson résztvett a jordánvidéki gör. keleti érsek és az örmény gregoriánus egyház püspöke is: mindketten lelkes hívei s munkásai a vasárnapi iskola ügyének s mindketten előadást tartottak. Elmondhatjuk, hogy pár napra az egész ország közvéleménye felfigyelt a vasárnapi iskolák szent és nagy ügyére s hisszük, hogy ez a méreteiben s tartalmában egyaránt impozáns kongresszus meghozza a maga áldását a mi szegényes magyar egyházi életünkre is! (U. S.)

## Hivatalos értesítés.

### Pályázat tanítónői állásra.

Az **öcsödi** református egyház pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán megüresedett nőtanítói állásra. Javadalom: egyháztól két szoba, konyha, kamara s melléképületekből álló lakás, havonként 112 pengő, a többi államsegély. — Kötelesség: a reábizandó osztályok vezetése, a férfi tanerők által vezetett leányosztályok kézimunka tanítása, belmissziói munkában segédkezés. Ha kezdő tanítónő választatik meg, az segédtanítói minőségben és javadalmazással alkalmaztatik. Szabályszerűen felszerelt kérvények e hirdeteménynek a Néptanítók Lapjában való megjelenésétől számított 8 napon belül küldendő a lelkészi hivatalhoz.

### Egyháztanács.

TARTALOM: R. I.: A jubiláló kollégiumok. — K. B. Az egyházkerületi közgyűlés. — Tudósító: A debreceni nagy napok. — Török József: A Tiszavidéki Lelkészi Kör értekezlete. — Közélet: Kósa Béla: Amiket másutt még nem mondtam el. — Irodalom. — Különfélék. — Hivatalos értesítés: Pályázati hirdetés.

Laptulajdonos: **Dr. KUN BÉLA.**

**Magyarország aranykoszorús mestere**

## Szlezák László

harang- és ércöntőde, harangfelsze-  
relés és haranglábgyár

**BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.**

Telefon: Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgál



BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE  
KÉSZÍTETT HARANG, MELYET D. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR  
AVATOTT FEL.

Előnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevé

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel,  
1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel,  
az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormány-  
díszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székes-  
ehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy  
aranyéremmel kitüntetve. 1930. évi nemzetközi vá-  
sáron emléklappal kitüntetve.

**A budapesti Bazilika 7945 kilogram-  
mos új harangja gyáramban készült.**

### SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése  
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.  
Magyar gyártmányú zománc-edények,  
zsír-bödönök, disznóölő-kések, husvágó-gépek.  
Telefon 6. és 15-48.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1931—1823

## Legszebb ajándék!!

Dr. Révész Imre: **Imádkozó magyar** című  
imakönyve a református közönség számára.

Papírkötés, vörös metszéssel . . . . .	Pengő 1:20
Egészvásznon, vörös metszéssel . . . . .	2:20
Párnázott, díszvásznon, vörösmetszéssel . .	4:50
Párnázott, valódi bőrkötés, aranymetszéssel, tokban . . . . .	8:40

Konfirmációi ajándékul legalkalmasabb és a magyar-  
országi legnagyobb egyházak által elismerésben  
részesített és állandóan vásárolt

Dr. Erdős Károly: **Az én vallásom** című  
kis könyve, ára . . . . . —'66  
Harmadik, bővített kiadás. Eddig 38,000 példány-  
ban forog közkézben.

Legfinomabb celluloid kötésű, új  
énekeskönyvek, aranydíszítéssel 11.—  
Legkisebb, új énekeskönyvek, legfi-  
nomabb bibliapapíron nyomva,  
igen finom és rendkívül ízléses  
bőrkötésben . . . . . 14.—

**Ezenkívül dísz-zsoltárookban  
és imakönyvekben  
óriási választék!**

Dr. Halmi János: **Református keresztyén  
Kis Káté a Heidelbergi Káté  
alapján.** . . . . . 1.—

Nagy István: **Debreceni konfirmációi  
Kis Káté** . . . . . —'20

Dr. Révész Imre: **Öntudatos hit** . . . —'60

Dr. Ferenczy Gyula: **Kálvinista Kis Káté** 1'60

Konfirmációi emléklap, egyszínű nyomás — '8  
" " kétszínű nyomás —'12  
" " négyszínű nyomás —'20

**„MÉLIUSZ“**  
könyv-, zenemű-, papír- és írószerkereskedés  
Debrecen, Ferenc József út 26.